

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ

1. หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครู
2. โครงสร้างและวิธีการจัดการนิเทศการฝึกสอนของวิทยาลัยครู
3. องค์ประกอบที่จะช่วยในการนิเทศการฝึกสอนของวิทยาลัยครู

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากเอกสาร รายงานการวิจัยประกอบด้วยข้อเสนอแนะของผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการนิเทศมาใช้ในการสร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบรายการตรวจสอบ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปส่งให้กับผู้ตอบแบบสอบถาม 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารวิทยาลัยครู อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอน จำนวนรวม 764 คน ในวิทยาลัยครู 6 แห่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนแล้ว ปรากฏว่ามีแบบสอบถามที่สมบูรณ์ใช้วิเคราะห์ได้จำนวน 559 ฉบับ (ร้อยละ 73.17) การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยการหาค่าร้อยละ (Per Cent) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ของความคิดเห็น การหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบความแตกต่างโดยใช้ z - test แล้วแสดงการเปรียบเทียบในรูปของตาราง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้ทำให้สามารถสรุปผลการวิจัยที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหารวิทยาลัยครู ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาย ผู้ที่มีอายุระหว่าง 26 - 30 ปี มีจำนวนมากที่สุด ส่วนผู้ที่มีวุฒิปริญญาตรีกับผู้ที่มีวุฒิสองปริญญาตรี และผู้ที่มีอายุราชการระหว่าง 1 - 5 ปี กับ 6 - 10 ปี มีจำนวนมากที่สุดเกือบเท่ากันเมื่อเปรียบเทียบกันในแต่ละกรณี

1.2 อาจารย์นิเทศก์ ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาย เป็นผู้ที่มีวุฒิปริญญาตรี เป็นอาจารย์นิเทศก์ 1 - 2 ปี เป็นอาจารย์นิเทศก์บางเวลาและเป็นผู้มีประสบการณ์การศึกษาค้นการนิเทศ นอกจากนี้ปรากฏว่า ประชากรดังกล่าวจำนวนมากที่สุดเป็นผู้มีอายุระหว่าง 26 - 30 ปี ได้เรียนวิชาเอกอื่น ๆ นอกเหนือไปจากวิชาสามัญ 5 วิชา และสังกัดคณะศึกษามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนผู้ที่ได้สอนในวิทยาลัยครูเป็นระยะเวลา ระหว่าง 1 - 2 ปี กับ 3 - 4 ปี มีจำนวนมากที่สุดเกือบเท่ากัน

1.3 นักศึกษาฝึกสอน ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรประกอบด้วยนักศึกษาชายกับนักศึกษาหญิง เป็นจำนวนใกล้เคียงกัน และผู้มีอายุ 20 ปี มีจำนวนมากที่สุด นอกจากนี้แล้วนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงมีจำนวนมากกกว่านักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาเล็กน้อย

2. คุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ ปรากฏผลจากการร้อยละสูงสุดที่ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น กล่าวคือ อาจารย์นิเทศก์ควรมีอายุระหว่าง 31 - 35 ปี ไม่จำกัดระดับการศึกษา ควรผ่านการศึกษาระดับปริญญาโทได้และผ่านการอบรมทางวิชาการนิเทศการศึกษาคควรสอนในวิทยาลัยครูอย่างน้อย 3 ปีก่อนออกทำการนิเทศ ประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนประถมศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้อาจารย์นิเทศก์ควรมีนิสัยมีความรับผิดชอบ มีอารมณ์มั่นคงหนักแน่น และมีความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์กับการสาธิตการสอน

3. บทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ ปรากฏผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล

ดังนี้

3.1 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยกับบทบาทส่วนใหญ่ของอาจารย์-
 นิเทศก์ในการนิเทศน์นักศึกษาฝึกสอน กล่าวคือ อาจารย์นิเทศก์ควรมีบทบาทในการสังเกต-
 การสอนของนักศึกษาฝึกสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยง การทำหน้าที่ที่ตรวจตราติดตามว่านักศึกษาทำ
 หลักการและทฤษฎีที่เรียนมาปฏิบัติเพียงใด การมีส่วนร่วมในการวางแผนการสอนร่วมกับ
 นักศึกษาฝึกสอน การจัดให้มีการประชุมปรึกษาสำหรับนักศึกษาฝึกสอนประจำหน่วยทุกสัปดาห์
 การจัดให้นักศึกษาได้สังเกตการสอนซึ่งกันและกัน และการให้ครูพี่เลี้ยงร่วมฟังในการให้ข้อ
 วิจารณ์และคำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอน อย่างไรก็ตามในระหว่างกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามได้มี
 ความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในบทบาทดังกล่าวเป็นบางข้อ

3.2 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยกับทุกบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ใน
 ด้านวิชาการ กล่าวคือ อาจารย์นิเทศก์ควรมีบทบาทในการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาฝึกสอนได้มี
 โอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการระหว่างหน่วยฝึกสอน การจัดทำคู่มือวิธีสอนให้แก่
 นักศึกษาฝึกสอน การจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการระยะสั้นเกี่ยวกับการนิเทศแก่ครูพี่เลี้ยง
 ของแต่ละหน่วยฝึกสอน การเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการแก่ครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน
 การทำหน้าที่ให้ความรู้รายละเอียดในหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาแก่นักศึกษาฝึกสอน
 การเป็นผู้เสนอแนะและให้ข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา และการตรวจสอบความ-
 แม่นยำในเนื้อหาวิชาของนักศึกษาฝึกสอน อย่างไรก็ตามในระหว่างกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามได้
 มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเฉพาะบทบาทสุดท้าย

3.3 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยกับทุกบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ใน
 ด้านประชาสัมพันธ์ กล่าวคือ อาจารย์นิเทศก์ควรมีบทบาทในการแจ้งความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับ
 กิจกรรมภายในวิทยาลัยให้นักศึกษาฝึกสอนและชุมชนได้ทราบ การเผยแพร่ โฆษณาและ-
 หลักการของการฝึกหัดครูแก่ชุมชน การร่วมกันจัดทำเอกสาร วารสารและรายงานเกี่ยวกับ
 การฝึกสอน และการรายงานความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนักศึกษฝึกสอน
 แก่อาจารย์ในวิทยาลัย อย่างไรก็ตามในระหว่างกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามได้มีความคิดเห็นที่-
 ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในบทบาทดังกล่าวเป็นบางข้อ

3.4 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งกับบทบาทของอาจารย์-
 นิเทศก์ในการร่วมปรึกษาหารือกับครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยงในการแก้ปัญหาของนักศึกษาฝึกสอนอันเป็น

บทบาทส่วนหนึ่งในการประสานงาน นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามได้มีความเห็นด้วยกับบทบาทส่วนอื่นเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ อาจารย์นิเทศก์ควรมีบทบาทในการดำเนินการให้ภาควิชาต่าง ๆ ได้ช่วยเหลือทางวิชาการแก่นักศึกษาฝึกสอน การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างอาจารย์วิทยาลัยครู ครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยงและบุคลากรอื่น ๆ การกระตุ้นให้วิทยาลัยครูและโรงเรียนร่วมกันปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอน การพบปะปรึกษาร่วมกันกับครูพี่เลี้ยงภายในหน่วยฝึกสอนเป็นประจำทุกสัปดาห์ การพิจารณาคัดเลือก ขยายหรือยุบหน่วยฝึกสอน และการติดต่อวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักศึกษาฝึกสอนและครูในโรงเรียนฝึกสอน อย่างไรก็ตามในระหว่างกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามได้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในบทบาทดังกล่าวเป็นบางข้อ

3.5 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยกับบางบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในค่านับบริการ กล่าวคือ อาจารย์นิเทศก์ควรมีบทบาทในการดำเนินการให้มีการแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ระหว่างหน่วยฝึกสอน การเข้าร่วมในโครงการอบรมครูประจำการของหน่วยงานในชุมชน และการเป็นผู้ดำเนินการในการจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่แก่โรงเรียนฝึกสอน อย่างไรก็ตามในระหว่างกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามได้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในบทบาทดังกล่าวเป็นบางข้อ

3.6 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยกับบางบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในค่านับสวัสดิการ กล่าวคือ อาจารย์นิเทศก์ควรมีบทบาทในการขอความร่วมมือจากบุคคลในชุมชนในการให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาฝึกสอน และการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการให้แก่นักศึกษาฝึกสอน อย่างไรก็ตามในระหว่างกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามได้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

4. โครงสร้างและการดำเนินงาน โครงการฝึกสอน

4.1 ผลจากการวิจัยระดับสูงสุดที่ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างและการดำเนินงานโครงการฝึกสอน ปรากฏดังนี้ หน่วยงานการฝึกสอนควรเป็นหน่วยงานอิสระและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการมีเจ้าหน้าที่ธุรการประจำแผนกฝึกสอน ควรมีการสรรหาอาจารย์นิเทศก์โดยให้ภาควิชาต่าง ๆ คัดเลือกอาจารย์ส่งมาตามสัดส่วนที่ตกลงกัน ควรจัดอาจารย์นิเทศก์เป็นกลุ่มให้รับผิดชอบกลุ่มโรงเรียนร่วมกัน ไม่กำหนดระยะเวลา

การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ให้มีทั้งอาจารย์นิเทศก์เต็มเวลาและบางเวลา อาจารย์นิเทศก์ควรรับผิดชอบนักศึกษาฝึกสอน 10 - 15 คนในแต่ละภาคการฝึกสอน ควรมีการสังเกตการสอนของนักศึกษา 3 - 5 ครั้งตลอดการฝึกสอน ควรมีการสัมมนานักศึกษาฝึกสอนทั้งหมด 2 ครั้งตลอดภาคการฝึกสอน การสัมมนาลักษณะอื่นควรจัดเป็นกลุ่มวิชาที่นักศึกษาทำการสอน ควรมีการสัมมนาระหว่างครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับปัญหาในการฝึกสอน ปีละ 2 ครั้ง และการประชุมปฏิบัติการด้านการสอนมีความสำคัญมากต่อการฝึกสอน

4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดให้มีศูนย์วัสดุอุปกรณ์ขึ้นในวิทยาลัยครู อันเป็นการดำเนินการส่วนหนึ่งในการเตรียมนักศึกษาก่อนออกฝึกสอน นอกจากนี้ได้มีความเห็นด้วยกับการดำเนินงานอื่นทุกข้อ กล่าวคือ ควรทำคู่มือการฝึกสอนให้นักศึกษาฝึกสอน ควรจัดกิจกรรมให้นักศึกษาฝึกสอนได้รับทราบเกี่ยวกับประสบการณ์ ปัญหาและความคิดเห็นจากนักศึกษาฝึกสอนรุ่นก่อน ๆ ควรกำหนดให้นักศึกษามีโอกาสสังเกตการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นระยะ ๆ ควรจัดให้มีการเตรียมนักศึกษาอย่างเข้มข้นเป็นการเฉพาะในภาคเรียนก่อนออกฝึกสอน ควรจัดให้มีการประชุมชี้แจง เกี่ยวกับการนิเทศและการประเมินผลการฝึกสอนแก่นักศึกษาก่อนปฏิบัติการสอนในแต่ละหน่วย และควรกำหนดให้มีชั่วโมงเตรียมการฝึกสอนสอดแทรกในตารางเรียนของนักศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในวิทยาลัยครู

4.3 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยกับการดำเนินงานทุกข้อในการเตรียมอาจารย์นิเทศก์ กล่าวคือ ควรจัดสัมมนาอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับวิธีสอนและการนิเทศการสอนเป็นระยะสั้น ๆ ก่อนออกทำการนิเทศ ควรกำหนดให้อาจารย์ที่จะเป็นอาจารย์นิเทศก์ได้สอนวิชาวิธีสอนก่อนออกทำการนิเทศ ควรจัดให้อาจารย์ได้ฝึกหัดนิเทศการสอนก่อนออกปฏิบัติจริง และควรจัดให้อาจารย์นิเทศก์มีโอกาสอนในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นครั้งคราว

4.4 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยกับการดำเนินงานทุกข้อในการติดตามผลการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์ กล่าวคือ แผนกฝึกสอนควรจัดให้มีเครื่องมือที่อาจารย์นิเทศก์สามารถใช้ประเมินตนเองได้ แผนกฝึกสอนควรกำหนดให้มีการติดตามผลการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์เป็นระยะ ๆ ควรให้นักศึกษาฝึกสอนมีส่วนสะท้อนให้เห็นผลการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์นิเทศก์ควรรายงานผลการปฏิบัติงานของตนต่อหัวหน้าแผนกฝึกสอนเป็นระยะ ๆ อย่างไรก็ตาม ในระหว่างกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามได้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเฉพาะการดำเนินงานข้อสุดท้าย

5. องค์ประกอบที่ส่งเสริมการนิเทศการฝึกสอน ปรากฏผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับองค์ประกอบทางค่านบริหาร โดยเฉพาะในการจัดค่านพาหนะให้เพียงพอและสะดวกแก่การนิเทศ และการเลือกเฟ้นสรรหาอาจารย์นิเทศก์ นอกจากนี้ ได้มีการให้ความสำคัญกับการจัดให้มีเงินงบประมาณสำหรับแผนกฝึกสอนเป็นการเฉพาะ การบำรุงขวัญอาจารย์นิเทศก์ และการจัดสรรเงินสมนาคุณการนิเทศการสอนแก่อาจารย์นิเทศก์

5.2 ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับองค์ประกอบทางค่านวิชาการ โดยเฉพาะในการจัดให้นักศึกษาได้เรียนวิชาที่จำเป็นต่อการฝึกสอนก่อนออกทำการฝึกสอน นอกจากนี้ ได้มีการให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยครูให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนการสอนใน โรงเรียนฝึกสอน การจัดนิทรรศการการฝึกสอน การจัดบริการให้เป็นพิเศษจากแผนก สไลด์ทัศนศึกษาของวิทยาลัยครู และการจัดบริการให้เป็นพิเศษจากห้องสมุดของวิทยาลัยครู

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า ประสพการณ์ในการสอนในโรงเรียนประถมศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากประสพการณ์ดังกล่าวนี้ช่วยให้อาจารย์นิเทศก์ได้รับประสพการณ์ตรงอัน เกิดจากการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาที่ทำให้อาจารย์นิเทศก์ทราบและมีความเข้าใจอย่างแท้จริง เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ครั้นเมื่ออาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติหน้าที่ในการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์สามารถที่จะนิเทศช่วยแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้ โดยมีประสพการณ์ตรงดังกล่าว เป็นพื้นฐานมิใช่เป็นการนิเทศตามทฤษฎีที่อาจผิดพลาดหรือมีปัญหาเกี่ยวกับความเหมาะสมได้

2. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า การมีความรับผิดชอบและการมีความรับผิดชอบหนักแน่นมีความสำคัญเป็นอันดับแรก เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์เป็นบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานในการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน โดยกล่าวได้ว่า

เป็นตัวแทนของวิทยาลัยครูในการจัดการเกี่ยวกับการฝึกสอนอื่น เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการฝึกหัดครูให้เป็นที่ไปด้วยความมีประสิทธิภาพและมุ่งประโยชน์ที่นักศึกษาฝึกสอนจะได้รับเป็นสิ่งสำคัญ การนิเทศการฝึกสอนที่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร โดยเฉพาะอาจารย์นิเทศที่ได้ปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบอย่างสูง โดยเหมาะสมกับความสำคัญของการฝึกสอนแล้ว ย่อมทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการฝึกสอนได้ผลดีตามความมุ่งหมาย นอกจากนี้ในการดำเนินงานดังกล่าว อาจารย์นิเทศจำเป็นต้องปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรหลายฝ่ายซึ่งต่างมีความรู้ความเข้าใจ บุคลิกภาพ ทัศนคติ หรือสภาพสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ปัญหาหรือข้อขัดแย้งในการปฏิบัติงาน อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้นจึงจำเป็นที่อาจารย์นิเทศจะต้องมีการมโนมโนทงหนักแน่น โดยเหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบ เพื่อที่จะส่งเสริมให้เป็นบุคลากรหลักที่ปฏิบัติงานกับทุกฝ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า ความสามารถของอาจารย์นิเทศ

ในด้านมนุษยสัมพันธ์และการสาธิตการสอนมีความสำคัญเป็นอันดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์นิเทศต้องปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรหลายฝ่าย เช่น ผู้บริหารวิทยาลัยครู อาจารย์นิเทศ ครูในโรงเรียนฝึกสอน ฯลฯ ที่อาจารย์นิเทศจะละเลยมิได้เนื่องจากการดำเนินงาน การนิเทศการฝึกสอนนั้นมิได้เป็นการดำเนินงานของอาจารย์นิเทศฝ่ายเดียวแต่จะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย และการร่วมมือที่คืบคลานเกิดจากการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจนช่วยให้มีความคุ้นเคยต่อกันและก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในแนวเดียวกันในการดำเนินงาน ดังกล่าว ครั้นเมื่อมีการปฏิบัติงานการดำเนินงานการนิเทศย่อมจะดำเนินไปได้ด้วยดี ส่วนการสาธิตการสอนของอาจารย์นิเทศนั้นจะอำนวยความสะดวกอย่างน้อย 2 ประการ กล่าวคือ ประการแรก การสาธิตการสอนจะเป็นตัวอย่างของการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนได้สังเกตเห็นแนวทางที่ควรปฏิบัติได้ ส่วนประการที่สองนั้น การสาธิตการสอนเป็นภาคปฏิบัติด้านหนึ่งซึ่งเสริมภาคทฤษฎีที่เป็นการแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอน โดยเป็นโอกาสที่อาจารย์นิเทศควรปฏิบัติเพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนเกิดการรับรู้และยอมรับต่อไป

4. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า อาจารย์นิเทศควรมีบทบาทภาระหน้าที่ในการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน เฉพาะอย่างยิ่งการที่อาจารย์นิเทศมีส่วนร่วมในการวางแผนการสอนร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน โดยเป็นโอกาสที่ทั้งสองฝ่ายได้มีการติดต่อ

สื่อสารที่ทำให้แต่ละฝ่ายมีความเข้าใจได้ตรงกัน กล่าวคือ นักศึกษาฝึกสอนได้ทราบถึงความ
ต้องการของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์นิเทศก์ได้ทราบเกี่ยวกับปัญหาของนักศึกษาฝึกสอน
เมื่อทั้งสองฝ่ายได้ร่วมกันวางแผนการสอนแล้ว ปัญหาหรือข้อขัดแย้งต่าง ๆ อันเกิดจากความ
เข้าใจที่ผิดพลาดย่อมจะลดลงได้เป็นอันมาก ส่วนการให้ครูพี่เลี้ยงร่วมฟังในการให้ข้อ-
วิจารณ์และคำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอนนั้นช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนและครูพี่เลี้ยงได้รับรู้เกี่ยวกับ
ข้อแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์โดยตรงอันจะช่วยให้ครูพี่เลี้ยงให้การช่วยเหลือแก่นักศึกษา-
ฝึกสอนได้อย่างถูกต้องก่อนที่จะอาจารย์นิเทศก์จะนิเทศครั้งต่อไป นอกจากนี้การพบปะกันใน
ระหว่าง 3 ฝ่ายดังกล่าวทำให้มีโอกาสในการให้ข้อเสนอแนะหรือกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อ
ร่วมมือกันแก้ไขมากกว่าจะเป็นภาระของฝ่ายใดโดยเฉพาะ

5. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า **ประชากรส่วนใหญ่** เห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ควรมี
บทบาทภาระหน้าที่ต่าง ๆ ในด้านวิชาการ กล่าวคือ การจัดกิจกรรมให้นักศึกษาฝึกสอนได้มี
โอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการระหว่างหน่วยฝึกสอนซึ่งจะมีส่วนช่วยให้นักศึกษาฝึกสอน
ได้มีความรู้ความสามารถก่อให้เกิดความพร้อมมากขึ้นในการฝึกสอน ในฐานะที่อาจารย์นิเทศก์
เป็นผู้ที่นิเทศในโรงเรียนฝึกสอนต่าง ๆ ย่อมทราบถึงความรู้ความสามารถของนักศึกษาฝึกสอน
เป็นอย่างดีและเป็น โอกาสที่ผู้มีความรู้ความสามารถจะได้เสนอความคิดหรือทักษะของตน
ในเวลาเดียวกันผู้ที่มีความรู้ความสามารถจำกัดจะได้เรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนความรู้ทาง-
วิชาการดังกล่าวเพื่อนำไปใช้ในการฝึกสอนของตนต่อไป ในด้านการทำคู่มือวิธีสอนให้แก่
นักศึกษาฝึกสอนนั้นควรจะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนได้ศึกษาด้วยตนเองได้เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์
ไม่สามารถนิเทศประจำอยู่ที่โรงเรียนฝึกสอนได้ตลอดเวลา คู่มือวิธีสอนจึงมีประโยชน์อย่างยิ่ง
แก่นักศึกษาฝึกสอนด้วยการให้แนวทางหรือวิธีปฏิบัติในการสอน ส่วนการจัดให้มีการประชุม
ปฏิบัติการระยะสั้นเกี่ยวกับการนิเทศแก่ครูพี่เลี้ยงของแต่ละหน่วยฝึกสอนนั้นเป็นการส่งเสริม
ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการนิเทศแก่ครูพี่เลี้ยงซึ่ง โดยทั่วไปเป็นผู้ที่มีโอกาสและเวลา
มากกว่าในการปฏิบัติงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน การดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นประโยชน์
อย่างยิ่งแก่ครูพี่เลี้ยงที่จะได้นำเอาความรู้ความเข้าใจไปใช้ในการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนได้
โดยถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกสอนตลอดระยะเวลาที่ตนรับภาระอันสำคัญ
ในฐานะเป็นครูพี่เลี้ยง

นอกจากนี้ อาจารย์นิเทศก์ควรเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการแก่ครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง และ นักศึกษาฝึกสอน เนื่องจากในแต่ละสถาบันฝึกหัดครูที่อาจารย์นิเทศก์สังกัดกันนั้นมีความพร้อมใน ด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร หรืออุปกรณ์มากกว่าโรงเรียนฝึกสอน และมีส่วนเอื้ออำนวยให้ อาจารย์นิเทศก์มีความรู้ความสามารถทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรในโรงเรียน- ฝึกสอนนอกเหนือไปจากนักศึกษาฝึกสอน ดังนั้น การเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการของอาจารย์- นิเทศก์จึง เป็นการแสดงถึง ประโยชน์ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน รวมทั้งแสดง ว่าบุคลากรในโรงเรียนฝึกสอนและอาจารย์นิเทศก์นั้นมีความสัมพันธ์ต่อกัน โดยมีการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ความร่วมมือในการดำเนินงานจากฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนย่อมจะเป็นไปได้โดย สะดวกมากขึ้น ส่วนการทำหน้าที่ให้ความรู้รายละเอียดในหลักสูตรของโรงเรียนประ- ถมศึกษาแก่นักศึกษาฝึกสอนและการเป็นผู้เสนอแนะและให้ข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา นั้น เมื่ออาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติหน้าที่ในการนิเทศนักศึกษาซึ่งฝึกสอนวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร ประถมศึกษา อาจารย์นิเทศก์จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรดังกล่าวประกอบกการนิเทศ โดยเฉพาอย่างยิ่งการสังเกตว่าการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกสอนได้เป็นไปใน แนวทางที่จะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ อาจารย์นิเทศก์จึงเป็นผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์กว้างขวางพอที่จะให้ความรู้แก่นักศึกษาฝึกสอนได้ นอกจากนี้การปฏิบัติหน้าที่ ดังกล่าวของอาจารย์นิเทศก์นับ เป็นโอกาสที่ช่วยให้อาจารย์นิเทศก์ทราบปัญหาหรือข้อควรแก้ไข ของหลักสูตรประถมศึกษาที่เกิดขึ้น อันเป็นผลจากการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนหรือการติดต่อกับ- บุคลากรในโรงเรียนฝึกสอน กล่าวได้ว่า อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับ- หลักสูตรประถมศึกษาและสามารถให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริง เพื่อพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวให้มีความ เหมาะสมมากขึ้น

6. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ควรมี บทบาทภาระหน้าที่ในด้านประชาสัมพันธ์ กล่าวคือ การเผยแพร่ นโยบายและหลักการของการ- ฝึกหัดครูแก่ชุมชน เนื่องจากตามปกตินั้น อาจารย์นิเทศก์ติดต่อกับหรือทำงานร่วมกับ โรงเรียน ฝึกสอนเป็นส่วนใหญ่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกหัดครูจึงจำกัดอยู่เฉพาะในโรงเรียน ฝึกสอนดังกล่าว ถ้าอาจารย์นิเทศก์ได้ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกหัดครูโดย- เฉพาะการฝึกสอนแก่ชุมชนด้วยความร่วมมือจากโรงเรียนฝึกสอนแล้ว การดำเนินงานในการ-

นิเทศการฝึกสอนควรเป็นไปโดยสะดวกและบังเกิดผลดีมากขึ้น เพราะชุมชนได้มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการฝึกหัดครู โดยเฉพาะการนิเทศการฝึกสอนที่เป็นไปเพื่อเตรียมครูประจำการที่มีคุณภาพให้แก่ชุมชน นอกจากนี้การร่วมกันทำเอกสาร วารสาร และรายงานเกี่ยวกับการฝึกสอนจะช่วยให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน อุปสรรคจากบุคลากรหรือหน่วยงานย่อมจะลดน้อยลงได้เมื่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมหรือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญในการฝึกสอน

7. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ควรมีบทบาทภาระหน้าที่ในด้านการประสานงาน กล่าวคือ การร่วมปรึกษาร่วมกับครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยงในการแก้ปัญหาของนักศึกษาฝึกสอน เนื่องจากการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนมิได้เป็นงานของอาจารย์นิเทศก์เพียงฝ่ายเดียว โดยแท้จริงแล้วนักศึกษาได้ฝึกสอนในโรงเรียนจึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากครูพี่เลี้ยงและครูใหญ่เป็นอย่างมากในระหว่างที่อาจารย์นิเทศก์มิได้ไปนิเทศ ครั้นเมื่อนักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาเกิดขึ้น การร่วมปรึกษาร่วมกับกล่าวจึงเป็นการให้ความสำคัญแก่บุคลากรในโรงเรียนฝึกสอน และในฐานะที่ใกล้ชิดกับนักศึกษาฝึกสอนมากกว่า อาจารย์นิเทศก์จึงทำให้ครูใหญ่หรือครูพี่เลี้ยงมีโอกาสมากกว่าในอันที่จะทราบข้อเท็จจริงซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาของนักศึกษาฝึกสอนได้ ส่วนการดำเนินการให้ภาคีวิชาต่าง ๆ ได้ช่วยเหลือทางวิชาการแก่นักศึกษาฝึกสอนนั้นจะเป็นส่วนช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนมีความสามารถด้านวิชาการจนมีความมั่นใจมากขึ้นในการฝึกสอน โดยเป็นผลจากการประสานงานกับภาคีวิชาต่าง ๆ นอกจากนี้การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างอาจารย์วิทยาลัยครู ครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยงและบุคลากรอื่นนั้นนับว่าเป็นโอกาสที่บุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถจากหน่วยงานต่าง ๆ กันจะได้เสนอความรู้และประสบการณ์ที่จะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการนิเทศการฝึกสอน รวมทั้งยังเป็นการแสดงว่าการดำเนินการดังกล่าวนั้นบุคลากรฝ่ายอื่นมีความสำคัญโดยทัดเทียมกันกับอาจารย์ในวิทยาลัยครู สำหรับการกระตุ้นให้วิทยาลัยครูและโรงเรียนร่วมกันปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนนั้น จะมีส่วนช่วยให้วิทยาลัยครูและโรงเรียนฝึกสอนได้มีการดำเนินการที่เกิดจากการร่วมมือกัน โดยใกล้ชิดมากขึ้น

8. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ควรมี

บทบาทภาระหน้าที่ในค่านับบริการ โดยเฉพาะในการดำเนินการให้มีการแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ระหว่างหน่วยฝึกสอนซึ่งนอกจากจะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนมีความสนใจในการใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเพราะนักศึกษาฝึกสอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจก่อนว่า วัสดุอุปกรณ์ที่ตนได้รับมานั้นใช้ไปกับบทเรียนใดและจะต้องเตรียมการสอนอย่างไรจึงจะใช้วัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวอย่างไ้ผลแล้ว ยังจะเป็นการชักจูงให้นักศึกษาฝึกสอนได้จัดทำวัสดุอุปกรณ์ขึ้นด้วยตนเอง เพื่อใช้แลกเปลี่ยนกับผู้อื่นบ้าง

9. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า การมีเจ้าหน้าที่ธุรการประจำแผนกฝึกสอนมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจาก โดยปกติอาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติหน้าที่ในการนิเทศการฝึกสอนที่ดำเนินการภายนอกวิทยาลัยครูเป็นส่วนใหญ่ ทำให้อาจารย์นิเทศก์ที่ต้องการความช่วยเหลือด้านธุรการประสบปัญหาในการจัดพิมพ์หนังสือราชการหรือเอกสารต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการนิเทศการฝึกสอน การมีเจ้าหน้าที่ธุรการดังกล่าวจึงเป็นการแบ่งเบาภาระของอาจารย์นิเทศก์ในการจัดเตรียมเอกสารดังกล่าว รวมทั้งการจัดทำเกี่ยวกับทะเบียนต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องเก็บไว้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในโอกาสต่อไป ทำให้อาจารย์นิเทศก์สามารถอุทิศเวลาให้กับการนิเทศได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังเป็นการแบ่งเบาภาระของฝ่ายธุรการของวิทยาลัยครูที่ต้องให้บริการแก่บุคลากรและหน่วยงานหลายฝ่ายตลอดมาให้มีการะรับฝึชชอบโดยเหมาะสมยิ่งขึ้น ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ธุรการของแต่ละฝ่ายย่อมจะก่อให้เกิดความเป็นระเบียบและสนองความจำเป็นของหน่วยงานได้โดยแท้จริง

10. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า การสรรหาอาจารย์นิเทศก์ควรดำเนินการ โดยให้ภาควิชาต่าง ๆ คัดเลือกส่งมาตามสัดส่วนที่ตกลงกัน ซึ่งตรงกับผลการอภิปรายในการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ ณ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช⁴⁴ การดำเนินการดังกล่าวนอกจากจะเป็นการกระจายหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ในแต่ละภาค-

⁴⁴วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

วิชาแล้ว ยังจะเป็นส่วนช่วยในการปรับปรุงการเรียนการสอนในวิทยาลัยครูได้เพราะการได้มีโอกาสเป็นอาจารย์นิเทศก์จะช่วยให้อาจารย์ที่รับรู้และมีความเข้าใจ โดยแท้จริงว่านักศึกษาปฏิบัติงานในโรงเรียนฝึกสอนอย่างไรมีประสิทธิภาพเพียงใดหลังจากได้ผ่านการเรียนการสอนจากอาจารย์ในวิทยาลัยครูมาแล้ว

11. จากผลการวิจัยปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า ควรแบ่งงานการนิเทศ โดยจัดอาจารย์นิเทศก์เป็นกลุ่มให้รับผิดชอบกลุ่มโรงเรียนร่วมกัน รวมทั้งการจัดให้มีทั้งอาจารย์นิเทศก์เต็มเวลาและอาจารย์นิเทศก์บางเวลา การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยให้อาจารย์นิเทศก์ได้ปฏิบัติหน้าที่โดยสะดวกและสามารถร่วมมือกันได้อย่างเต็มที่เพื่อความสำเร็จร่วมกันในการนิเทศการฝึกสอน เพราะการจัดเป็นกลุ่มร่วมกันรับผิดชอบดังกล่าวจะทำให้มีการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่มได้ ส่วนการจัดให้มีอาจารย์นิเทศก์เต็มเวลาและบางเวลานั้นเป็นไปเพื่อผลดีในการบริหารงานที่เกิดจากการจัดบุคลากรเข้าทำงานตามความสนใจและความรู้ความสามารถ รวมทั้งอัตรากำลังของอาจารย์ในวิทยาลัยในอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงในการนิเทศการฝึกสอน

12. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ควรได้สังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนแต่ละคนเป็นจำนวน 3-5 ครั้งตลอดการฝึกสอน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของสเติวก⁴⁵ (Stewig) การสังเกตการสอนนั้นมีความจำเป็นต่อนักศึกษาฝึกสอนและอาจารย์นิเทศก์ เนื่องจากโอกาสดังกล่าวจะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนได้รับฟังหรือทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อดีหรือข้อควรแก้ไขเกี่ยวกับการสอนของตนจากอาจารย์นิเทศก์ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการสอน เมื่อนักศึกษาฝึกสอนรู้จักปรับปรุงแก้ไขย่อมจะก่อให้เกิดพัฒนาการด้านการสอนที่จะส่งเสริมให้เป็นผู้มีความสามารถพร้อมที่จะเป็นครูประจำการที่มีคุณภาพต่อไป สำหรับอาจารย์นิเทศก์นั้นนอกจากจะสังเกตการสอนเพื่อประโยชน์ของนักศึกษาฝึกสอนแล้ว การสังเกตยังเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยอาจารย์นิเทศก์ในการรวบรวมข้อมูลต่างๆ

⁴⁵ John Warren Stewig, loc.cit.

เพื่อใช้ในการประเมินผลการฝึกสอนที่ถูกต้องและให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายได้มากยิ่งขึ้น

13. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดสัมมนาในรูปแบบของการประชุมปฏิบัติการด้านการสอนระหว่างอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงมีความสำคัญมากต่อการฝึกสอน เนื่องจากจะเป็น โอกาสที่บุคลากรทั้งสองฝ่ายจะได้ร่วมกันทำความเข้าใจที่ถูกต้องและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติ ความร่วมมือกันในการให้คำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอนย่อมจะเป็นไปได้ โดยราบรื่นมากขึ้น กล่าวได้ว่าเป็นวิธีการส่วนหนึ่งที่จะช่วยลดข้อขัดแย้งที่ไม่จำเป็นลงได้เมื่อมีการปฏิบัติงานร่วมกัน

14. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่ เห็นว่าควรมีการเตรียมนักศึกษาออกฝึกสอนโดยมีการดำเนินการด้านต่าง ๆ กล่าวคือ การจัดให้มีศูนย์วัสดุอุปกรณ์ขึ้นในวิทยาลัยครูที่จะมีส่วนช่วยให้ความสะดวกแก่นักศึกษาฝึกสอนมากขึ้นในการยืมหรือศึกษาการทำอุปกรณ์เพื่อใช้ประกอบการสอน ส่วนการทำคู่มือการฝึกสอนให้นักศึกษาฝึกสอนนั้นจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ด้วยตนเองจากแนวปฏิบัติที่กำหนดไว้ในคู่มือการฝึกสอน สำหรับการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาฝึกสอนได้รับทราบเกี่ยวกับประสบการณ์ ปัญหา และความคิดเห็นจากนักศึกษาฝึกสอนรุ่นก่อน ๆ นั้น ทำให้นักศึกษาที่จะฝึกสอนได้มีความพร้อมมากขึ้นเพราะสามารถจะเตรียมตัวแก้ปัญหาหรือปฏิบัติตนได้ถูกต้อง เมื่อเผชิญกับความเป็นจริงในโรงเรียนฝึกสอน นอกจากนี้การจัดกิจกรรมดังกล่าวยังจะช่วยให้มีความเข้าใจต่อกันได้มากขึ้น เนื่องจากนักศึกษามีสถานภาพที่คล้ายคลึงกัน การกำหนดให้นักศึกษามีโอกาสสังเกตการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นระยะ ๆ นับว่าเป็นการดำเนินการด้านหนึ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาเปรียบเทียบกับการเรียนวิธีสอนในวิทยาลัยครูและได้เกิดความรู้ก่อนที่จะได้พิจารณาว่า การสอนแบบใดควรจะเหมาะสมกับการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนการจัดให้มี การเตรียมนักศึกษาอย่างเข้มข้นเป็นการเฉพาะในภาคเรียนก่อนออกฝึกสอนนั้นจะช่วยให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมและมีความพร้อมก่อนที่จะฝึกสอน อย่างไรก็ตามก็อาจมีการกำหนดให้มีชั่วโมงเตรียมการฝึกสอนสอดแทรกในตารางเรียนของนักศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในวิทยาลัยครู และการจัดให้มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการนิเทศและการประเมินผลการฝึกสอนแก่นักศึกษา ก่อนปฏิบัติการสอนในแต่ละหน่วยนั้นจะช่วยให้ นักศึกษาได้ฝึกสอนด้วย

ความเข้าใจว่าตนเองควรมีบทบาทหน้าที่อย่างไรจึงจะได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการฝึกสอน

15. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมีการเตรียมอาจารย์นิเทศก์โดยคำนึงการดำเนินงานต่าง ๆ กล่าวคือ การจัดสัมมนาอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับวิธีสอนและการนิเทศการสอนเป็นระยะสั้นๆ ก่อนออกทำการนิเทศนั้นจะเป็นส่วนทำให้อาจารย์นิเทศก์ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ถูกต้องและสอดคล้องกับการดำเนินงานการกำหนดให้อาจารย์ที่จะเป็นอาจารย์นิเทศก์ได้สอนวิธีสอนก่อนออกทำการนิเทศ ยังจะทำให้อาจารย์มีความรู้ความสามารถมากขึ้นในอันที่จะแนะนำหรือให้แนวปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีสอนของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดให้อาจารย์ได้ฝึกหัดนิเทศการสอนก่อนออกปฏิบัติจริงจะทำให้อาจารย์นิเทศก์มีประสบการณ์และทักษะที่จำเป็นในการนิเทศ รวมทั้งเป็นการทดสอบว่ามีความสนใจและความถนัดในการเป็นอาจารย์นิเทศก์โดยแท้จริง นอกจากนี้การจัดให้อาจารย์นิเทศก์มีโอกาสสอนในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นครั้งคราวนั้นจะทำให้อาจารย์นิเทศก์ได้มีความสามารถที่แท้จริง อันเกิดจากประสบการณ์การสอนในระดับดังกล่าวซึ่งอาจจะไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคต่างจากการสอนในวิทยาลัยครู ครั้นเมื่ออาจารย์นิเทศก์ผู้มีประสบการณ์ดังกล่าวไปนิเทศแล้วย่อมจะกระทำดัง เช่นผู้มีประสบการณ์ตรงมาก่อนในการสอนระดับประถมศึกษา ผลดีย่อมเกิดขึ้นกับนักศึกษาฝึกสอนที่อาจารย์ได้นิเทศโดยมีพื้นฐานจากประสบการณ์และเป็นไปในแนวที่ปฏิบัติได้มากที่สุด

16. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่ เห็นว่า ควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์ โดยการจัดให้มีเครื่องมือที่อาจารย์นิเทศก์สามารถใช้ประเมินตนเองได้ เพื่อที่อาจารย์นิเทศก์จะได้ทราบถึงความก้าวหน้าหรือข้อควรแก้ไขของตนในการปฏิบัติงานด้านการนิเทศ ส่วนการกำหนดให้มีการติดตามผลการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์เป็นระยะ ๆ นั้นจะช่วยให้ผู้บริหารงานเกี่ยวกับการฝึกสอนได้ทราบและตัดสินใจได้ถูกต้องมากขึ้นในการมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ เนื่องจากการติดตามเป็นระยะ ๆ นั้นก็คือการประเมินผลที่กระทำเป็นขั้นตอนช่วยให้มีการประเมินการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์ได้ถูกต้องและให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายได้มากขึ้น นอกจากนี้การให้นักศึกษาฝึกสอนมีส่วนสะท้อนให้เห็นผลการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์จะทำให้อาจารย์นิเทศก์ได้

ข้อมูลสะท้อนกลับเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งควรจะมีประโยชน์และตรงกับข้อเท็จจริงมากกว่าข้อมูลที่ได้จากอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายเดียว จากข้อมูลดังกล่าวทำให้อาจารย์นิเทศก์ได้มีการปรับปรุงในส่วนที่เป็นปัญหาเพื่อให้การดำเนินงานของอาจารย์นิเทศก์เป็นไปโดยส่งเสริมประโยชน์ของนักศึกษาฝึกสอนที่จะได้รับเป็นสำคัญต่อไป

17. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า องค์ประกอบทางด้านการบริหารด้านต่าง ๆ มีความสำคัญซึ่งตรงกับผลการอภิปรายในการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ ณ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช⁴⁶ โดยเฉพาะในการจัดยานพาหนะให้เพียงพอและสะดวกแก่การนิเทศที่ต้องดำเนินการเนื่องจาก โรงเรียนฝึกสอนส่วนมากอยู่ห่างไกลจากวิทยาลัยครู จึงจำเป็นต้องจัดยานพาหนะรับส่ง เป็นการให้ความสะดวก ส่วนการเลือกเฟ้นสรรหาอาจารย์นิเทศก์นั้น เพื่อที่จะได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานการนิเทศการฝึกสอน ประกอบด้วยความสนใจและทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศแล้ว การดำเนินการย่อมจะเป็นไปได้โดยสะดวกและมีอุปสรรคน้อยลง เมื่อประกอบด้วยบุคลากรที่เหมาะสม สำหรับการจัดให้มีเงินงบประมาณสำหรับแผนกฝึกสอนเป็นการ เฉพาะนั้นนอกจากจะเป็นการให้ความสำคัญกับการฝึกสอนที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแล้ว ยังเป็นการช่วยให้การนิเทศการฝึกสอนสามารถดำเนินการได้ตามโครงการที่จำเป็นต้องใช้เงินงบประมาณ นอกจากนี้ การบำรุงขวัญอาจารย์นิเทศก์จะทำให้อาจารย์นิเทศก์รู้สึกมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น และการจัดสรรเงินสมนาคุณการนิเทศการฝึกสอนแก่อาจารย์นิเทศก์นับว่าเป็นวิธีการส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้อาจารย์นิเทศก์มีสวัสดิการที่ดีขึ้น

18. จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า องค์ประกอบทางด้านวิชาการด้านต่าง ๆ มีความสำคัญ โดยมีผลการอภิปรายในการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ ณ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช⁴⁷ และข้อเขียนของเพอเพิล⁴⁸ (Purpel) ที่ให้ข้อมูลและ

⁴⁶วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

⁴⁷เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

⁴⁸David E. Purpel, loc.cit.

แนวคิดสนับสนุนไว้ กล่าวคือ การจัดให้นักศึกษาได้เรียนวิชาที่จำเป็นต่อการฝึกสอนก่อนออก
 ทำการฝึกสอนนั้นจะทำให้นักศึกษาฝึกสอนมีความรู้ความสามารถ โดยเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน
 ประกอบด้วยความพร้อมซึ่งทำให้นักศึกษาฝึกสอนมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น สำหรับการจั
 การเรียนการสอนในวิทยาลัยครูให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนการสอนในโรงเรียนฝึกสอนนั้น
 จะเป็นแนวทางที่เสริมความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงให้แก่อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาโดยการจั
 สภาพจำลองขึ้นในบางชั่วโมงที่จะช่วยเตรียมให้นักศึกษามีความคุ้นเคยมากขึ้น ส่วนการจัด
 นิทรรศการการฝึกสอน กล่าวได้ว่าเป็นการแสดงผลงานจากการฝึกสอนเพื่อให้ข้อมูลทาง
 วิชาการแก่อาจารย์และนักศึกษาในวิทยาลัยครู นอกจากนี้การจัดบริการให้เป็นพิเศษจาก
 แผนกโสตทัศนศึกษาและห้องสมุดของวิทยาลัยครูจะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนได้รับความสะดวก
 มากขึ้นในการติดต่อและยืมอุปกรณ์หรือหนังสือเพื่อใช้ประกอบการสอนในโรงเรียนฝึกสอนที่มัก
 จะอยู่ห่างไกลจากวิทยาลัยครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันฝึกหัดครู

1.1 การศึกษาหรือการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาควรได้รับการสนับสนุน
 และเห็นความสำคัญมากขึ้นในอันที่จะช่วยให้บุคลากรที่มีหน้าที่ในการนิเทศเป็นผู้มีความรู้ความ
 สามารถโดยเหมาะสม

1.2 การจัดสรรอาจารย์นิเทศก์ควรคำนึงถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ
 นิเทศการศึกษาและความสามารถจากประสบการณ์ในการสอน

1.3 อาจารย์นิเทศก์ควรติดต่อกับครูพี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกสอน โดยใกล้ชิด และ
 ให้ครูพี่เลี้ยงมีส่วนร่วมมากขึ้นในการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกสอน

1.4 ควรมีการปรับปรุงและแลกเปลี่ยนคู่มือการฝึกสอนของแต่ละวิทยาลัยครู

1.5 ควรมีการประชุมหรือสัมมนาให้กับผู้ทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยง เกี่ยวกับแนว
 ปฏิบัติและความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการนิเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนนักศึกษาไปฝึกสอน
 และเมื่อการฝึกสอนสิ้นสุดลงในแต่ละปีการศึกษา

1.6 ควรมีการจัดทำรายงานเกี่ยวกับกรณีเหตุการณ์ฟ้องร้องให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.7 ภาควิชาต่าง ๆ ควรเปิดโอกาสให้อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนในชั้นอุดมสะท้อนกลับอันเป็นผลจากการจัดการเรียนการสอนของภาควิชาเพื่อที่จะได้รับทราบและดำเนินการปรับปรุงส่วนที่เป็นปัญหาต่อไป

1.8 อาจารย์นิเทศก์ควรทำหน้าที่ประสานงานและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ระหว่างหน่วยฝึกสอน

1.9 ควรมีมาตรการที่เป็นที่ยอมรับสำหรับเป็นเกณฑ์ในการจัดสรรอาจารย์นิเทศก์บางเวลา

1.10 ศูนย์วัสดุอุปกรณ์ของวิทยาลัยครูควรได้รับการปรับปรุงและมีความพร้อมในการให้บริการแก่ทุกฝ่าย

1.11 การสอนวิชาวิธีสอนในวิทยาลัยครูควรเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎีเพื่อให้ นักศึกษามีความสามารถในการสอนและเกิดความเชื่อมั่นมากพอที่จะสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพในโรงเรียนฝึกสอน

1.12 ควรได้มีการประมวลประสบการณ์และปัญหาของนักศึกษาฝึกสอนในอดีตเพื่อให้นักศึกษาที่จะทำการฝึกสอนได้ฝึกหัดแก้ปัญหาด้วยการศึกษกรณีเฉพาะราย (Case Study)

1.13 อาจารย์นิเทศก์ควรให้โอกาสกับนักศึกษาฝึกสอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการเสนอแนะแนวปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ถ้าอาจารย์นิเทศก์มีปัญหาในการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ควรมีเหตุผลชี้แจงทำความเข้าใจได้ตามสมควร

1.14 ควรมีการจัดสรรงบประมาณโดยเหมาะสมกับปริมาณงานและความสำคัญของการนิเทศ

1.15 แผนกโสตทัศนศึกษาและห้องสมุดของวิทยาลัยครูมีความพร้อมในการบริการนักศึกษาฝึกสอนในการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นแก่การฝึกสอน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 เนื่องจากกรณีวิจัยนี้จำกัดเฉพาะบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ดังนั้นควรจะได้มีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของบุคลากรฝ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการฝึกสอน เช่น ครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง ฯลฯ เพื่อจะได้ช่วยให้บุคลากรดังกล่าวเกิดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนมากขึ้น

2.2 ในแต่ละสถาบันควรได้มีการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์เป็นระยะ ๆ เพื่อให้อาจารย์นิเทศก์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ และสามารถให้ความช่วยเหลือหรือความร่วมมือได้โดยเหมาะสม

คุรุวิทยาลัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย